

JUVAN KUNNAN HANKINTAOHJEET PIENHANKINNOILLE

Hankintojen kynnysarvot

Tätä ohjetta sovelletaan ns. pienhankinnoissa. Hankinta on pienhankinta, kun sen veroton kokonaishankintahinta alittaa kansalliset kynnysarvot. Ne ovat:

- tavara- ja palveluhankinnoissa 60 000 euroa
- rakennusurakoissa 150 000 euroa,
- sosiaali- ja terveydenhuollon palveluhankinnoissa 400 000 euroa

Tiettyihin erikoisaloihin sovelletaan 300 000 euron kansallista kynnysarvoa (mm. ruokapalvelut, oikeudelliset palvelut). Käyttöoikeussopimusten kansallinen kynnysarvo on 500 000 euroa. Käyttöoikeussopimuksilla tarkoitetaan esim. rakennusurakoita tai palveluja koskevia sopimuksia, joissa sopimuskumppani saa oikeuden periä maksuja urakan kohteen tai perustetun palvelun käyttäjiltä. Kynnysarvot on määritelty Hankintalain (1397/2016) 25 §:ssä. Erityisalojen poikkeukset kansallisiin kynnysarvoihin on lueteltu Hankintalain liitteessä E.

Kansallisen kynnysarvon alittavissa hankinnoissa ei tarvitse tehdä julkista hankintailmoitusta HILMA –hankintakanavaan eikä noudattaa muita Hankintalain muotovaatimuksia. Pienhankinnat tulee kuitenkin kilpailuttaa tämän ohjeen mukaisesti.

Hankinnan kokonaisarvon laskeminen

Hankinnan arvon laskemisessa lähtökohtana on hankintayksikön laatima oma *huolellinen ja objektiivinen* arvio hankintasopimuksen arvosta. Perusteena käytetään suurinta maksettavaa kokonaiskorvausta ilman arvonlisäveroä huomioiden vaihtoehtoiset toteuttamistavat, sopimusoptyot sekä muut palkkiot ja maksut. Mikäli hankinta jaetaan osiin, ilmoitetaan se kokonaisarvon mukaan.

Mikäli kyseessä on tavaroiden vuokraus, leasing tai osamaksujärjestely, lasketaan määräaikaissa sopimuksissa arvoksi sopimuksen kokonaisarvo. Toistaiseksi voimassa olevissa sopimuksissa kokonaisarvo on kuukausiveloitus X 48. Jatkuvan tarpeen tavara- ja palveluhankinnoissa arvo laskeaan viimeisen 12 kuukauden tai talousarviovuoden aikana tehtyjen vastaavien hankintojen arvosta tai ennakoiden hankintojen yhteisarvo hankinnasta seuraavien 12 kuukauden tai talousarviovuoden aikana.

Palveluhankinnoissa, joissa ei ilmoiteta kokonaishintaa, lasketaan hankinnan arvo ennakoidusta kokonaisarvosta määräaikaissa, enintään 48 kuukautta voimassa olevissa sopimuksissa. Yli 48 kuukautta voimassaolevissa sekä toistaiseksi voimassaolevissa sopimuksissa kokonaisarvo on kuukausiveloitus X 48.

Pienhankintojen toteuttaminen:

Alle 3 000 euron hankinnoissa hankinta voidaan tehdä suora hankintana yhdeltä toimittajalta ilman kilpailutusta. Suoraa hankintaa voi harkita, kun

- laatu- ja hintataso ovat tiedossa,
- tarjouskilpailun kustannukset ohittaisivat kilpailutuksessa saatavan hyödyn, ja
- kysymyksessä on lisähankinta.

Hankinnassa on toimittava avoimesti ja tasapuolisesti mahdollisiin tarjoajiin nähden. Pienissäkin hankinnoissa on hyödynnettävä markkinoita tarkoituksenmukaisella tavalla esim. tekemällä hintatiedusteluja. Suorahankinnalla ei tarkoiteta tilauksia, jotka kunta tekee kilpailutettujen sopimusten puitteissa.

3 000 – 9 999 euron hankinnasta on tehtävä kirjallinen tarjouskysely tai hintojen nettivertailu vähintään kolmelta tarjoajalta. Hintavertailusta tehdään sisäinen päätös, vertailu tai muistio, joka tallennetaan. Hankinta voidaan tehdä Cludia pienhankintajärjestelmän avulla, mikä on useimmiten myös helpointa. Erillistä kirjallista hankintapäätöstä ei tehdä eikä tarjoajille lähetetä valitusosoitusta. Hankinnan ehdot ilmenevät tilauksesta ja tilausvahvistuksesta. Cludian sisäänkirjautuminen on osoitteessa <https://kilpailutus.cloudia.fi/>.

10 000 euroa suuremmat, mutta alle kansallisten kynnysarvojen jäävät hankinnat toteutetaan tarjouskilpailulla. Tarjouskilpailut toteutetaan aina Cludia –pienhankintajärjestelmän kautta. Hankintailmoitukset julkaistaan Cludian pienhankintakanavassa hankinnan mukaan kunnallisessa, maakunnallisessa ja valtakunnallisessa pienhankintaportalissa ja/tai Hilma –järjestelmässä. Hankinnasta tehdään hankintapäätös, joka lähetetään tarjoajille. Hankintapäätökseen liitetään kunnallinen oikaisuvaatimusohje. Hankinnasta tehdään hankintasopimus. Hankintasopimus tehdään lähtökohtaisesti hankintapäätöksen saatua lainvoiman. Hankinnan valmistelu on aloitettava ajoissa, jotta hankintaa ei jouduta aloittamaan ennen päätösten lainvoimaisuutta.

Hankinnat puitesopimustoimittajilta

Juvan kunta on mukana Savonlinnan seudullisessa hankintatoimessa. Tiedot voimassaolevista sopimuksista löytyvät netistä osoitteesta: www.savonlinnaseutu.fi/hankinta / Kirjautumiskeskus (käyttäjätunnus: * ja salasana: *). Hankinnat, joissa Juva on mukana seudullisessa sopimuksessa, tehdään tilauksina puitesopimustoimittajilta. Tilaus ei ole silloin luonteeltaan hankinta, vaan sopimuksen täytäntöön panemista. Tilauksista ei tehdä kirjallista hankintapäätöstä eikä hankintasopimusta. Tilauksesta pyydetään tilausvahvistus.

Kunta on mukana joissakin KL –Kuntahankinnat Oy:n hankintapuitesopimuksissa. Näissä hankinnoissa noudatetaan vastaavasti hankintasopimuksia. KL –Kuntahankinnat tulee fuusioitumaan Hansel Oy:n kanssa vuoden 2019 alusta, ja toimii jatkossa Hansel Oy:n nimellä. Hankintasopimukset jatkuvat fuusion jälkeen entisellään.

Hankinnat hankkeissa

Hankkeisiin sisältyvissä hankinnoissa noudatetaan näiden ohjeiden lisäksi rahoituspäätöksen mahdollisia erityisehtoja.

Hankinnat Järvi-Saimaan Palvelut Oy:ltä

Järvi-Saimaan Palvelut Oy on Juvan kunnan sidosyksikkö. Yhtiön palvelut hankitaan pääosin vuosisopimuksien perusteella. Hankintayksikön on ennen tilausta selvitettävä yhtiöltä, onko palvelu vuosisopimukseen perustuvaa työtä vai erillinen hankinta. Erillisestä hankinnasta tehdään kirjallinen tilaus tai viranhaltijapäätös normaalien hallintosäännöstä ja talousarviosta ilmenevien hankintavaltuuksien puitteissa.

Tarjousten pyytämisen yleiset periaatteet

Ennen hankinnan käynnistämistä selvitetään, onko hankinnan kohde mahdollista hankkia jo olemassa olevaa hankintasopimusta käyttäen.

Hankintojen kilpailuttamisen onnistumisen perusedellytyksenä on, että tilaaja on selvittänyt itselleen tulevan hankinnan sisällön ja sen vaikutuksen yksikön toimintoihin. Lisäksi on huomioitava, että hankintaprosessiin varataan riittävästi aikaa. Ennen tarjouspyynnön lähettämistä tilaajan on hankinnan sisällön määrittämisen lisäksi varmistettava, että hankinnan keskeiset osatekijät, kuten hankintamenettely, sopimusehdot ja valintaperusteet on mietitty valmiiksi. Ennen hankintakilpailua on suositeltavaa olla yhteydessä mahdollisiin tarjoajiin ja kartoittaa mahdollisia vaihtoehtoja niin hankinnan kohteen ominaisuuksien kuin toimittajankin suhteen. Hankintakilpailun aikana hankkeen sisältöä ei voida pääsääntöisesti enää muuttaa. Yhteydenpidossa tarjoajiin kilpailun aikana on huomioitava tasapuolisuus.

Tarjouksen valintaperusteena on hyvä lähtökohta Hankintalain 115 §:ssä määritelty kokonaistaloudellinen edullisuus:

Kokonaistaloudellisesti edullisin on tarjous, joka on hankintayksikön kannalta hinnaltaan halvin, kustannuksiltaan edullisin tai hinta-laatusuhteeltaan paras. Hinta-laatusuhteen arvioinnissa käytävien vertailuperusteiden tulee liittyä hankinnan kohteeseen ja mahdollistaa tarjousten puolueeton arviointi. Hankintayksikön tulee ilmoittaa käyttämänsä kokonaistaloudellisen edullisuuden peruste sekä mahdolliset vertailuperusteet hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä.

Hankintapäätös ja sen tiedoksianto

Niissä hankinnoissa, joissa kirjallinen hankintapäätös edellytetään, sen tekee se toimielin tai viranhaltija, jolle on hallintosäännössä annettu päätösvalta hankinta-asioissa. Hankintapäätöksen perusteista on käytävä ilmi, miksi tietty tarjous on valittu parhaaksi. Pienhankintaa koskevaan päätökseen liitetään kunnallisen muutoksenhakumenettelyn mukainen hankintoaikaisu- ja oikaisuvaatimusohje. Pienhankinnoista ei voi valittaa Markkinaoikeuteen.

Hankintapäätökseen kannattaa selvyuden vuoksi liittää tieto siitä, ettei sopimusta hankinnasta synny hankintapäätöksellä, vaan erillisellä hankintasopimuksella. Päätöksen lainvoimaisuus on edellytys sen toimeenpanolle eli hankintasopimukselle. Hankintapäätös ja muut hankintaan liittyvät asiakirjat ovat julkisia hankintasopimuksen tekemisen jälkeen. Julkisia eivät ole liike- ja ammattisalaisuuteen liittyvät asiat eivätkä esim. tarjouksen yksikköhinnat. Hankinnan kokonaisarvo on aina julkinen tieto.

Hankintasopimuksen seuranta

Hankintasopimuksen voimassaoloaika on määriteltävä jo tarjouspyynnössä. Siitä ei voida neuvotella enää hankintapäätöksen jälkeen. Mahdolliset muutostarpeet sopimuskauden aikana pitäisi ennakoita jo hankinnan kohdetta määriteltäessä, eli millaista sopimusta ollaan kilpailuttamassa.

Hankintasopimuksen toteutumista on valvottava, joten sopimukseen on syytä kirjata vastuuhenkilöt. Hankintasopimuksen muuttaminen keskeisten ehtojen osalta kesken sopimuskauden johtaa uuteen kilpailuttamisvelvollisuuteen.

Taustaa

Kansallisen kynnsarvon alittaviin pienhankintoihin ei sovelleta hankintalain menettelytapavaatimuksia. Niissä on kuitenkin huomioitava seuraavia asioita:

- Kaikki julkiset hankinnat on toteutettava Euroopan unionin perustamissopimuksen periaatteiden mukaisesti (vapaa liikkuvuus, sisämarkkinat, tasapuolinen ja syrjimätön kohtelu sekä suhteellisuus)
- Hallintolain (434/2003) 6 § mukaiset hyvän hallinnon periaatteet luovat pohjan sille, että lähtökohtaisesti kilpailuttamisvelvollisuutta on noudatettava myös hankintalain ulkopuolelle jääviin hankintoihin:
 - o *Yhdenvertaisuuteen* sisältyy mahdollisten tarjoajien tasapuolisen ja syrjimättömän kohtelun vaatimus. Erityisesti tarjouspyynnön epäselvyys voidaan katsoa periaatteen vastaiseksi.
 - o *Tarkoitussidonnaisuuden* periaatteen mukaan hankintoja ei saa esim. pilkkoa tai yhdistellä keinotekoisesti. Hankinnat on suunniteltava siten, että ne voidaan toteuttaa mahdollisimman taloudellisesti, laadukkaasti ja suunnitelmallisesti olemassa olevat kilpailuolosuhteet huomioon ottaen.
 - o *Objektiviteettiperiaatteen* mukaisesti hankintatoiminta ei saa perustua epäasiallisiin tai hallinnolle muuten vieraisiin perusteisiin. Kuntalain (410/2015) 97 § mukaisia esteellisyyserusteita käytetään hankinnoista päätettäessä.
 - o *Suhteellisuusperiaatteen* mukaisesti hankintoja suunniteltaessa on arvioitava sitä, millä mahdollisimman kevyillä toimenpiteillä hankintatarve tulee tyydytettyä. Tarjouspyynnön sisältöön tai tarjousmenettelyn ehtoihin liittyvien vaatimusten on oltava oikeassa suhteessa hankinnan laatuun nähden. Esimerkiksi referenssivaatimukset eivät saa olla suhteettomia. Suhteettomat vaatimukset heikentävät kilpailua ja asettavat erityisesti pienet yritykset huonompaan asemaan.
 - o *Luottamuksensuojan* periaatteen mukaisesti hankinnan tarjoajalla on periaatteessa oikeus luottaa hankintayksikön antamiin täsmällisiin lupauksiin, jos se on itse toiminnut vilpittömässä mielessä. Tarjousmenettelyn aikana hankintayksikön ei pidä liikaa ennakoita prosessin tulosta, vaan antaa tarjoajille vain varmaa tietoa. Hankintasopimus on pyrittävä tekemään vasta hankintapäätöksen tultua lainvoimaiseksi.
- Hankintapäätös on aina myös Hallintolain 44 § mukainen hallintopäätös. Siihen pitää kirjata päätöksen tehnyt viranomainen ja päätöksen tekemisen ajankohta. Näin voidaan varmistaa, että päätöksentekoon ovat osallistuneet sellaiset henkilöt, joilla on oikeus päättää tietyn suuruista hankinnoista. Toimivallan peruste kannattaa kirjata viittauksella kunnan hallintosäännön asianomaiseen pykälään.
- Hallintolain 45 § mukaan päätös on perusteltava. Perusteluissa on ilmoitettava, mitkä seikat ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun sekä mainittava sovelletut säännökset. Käytännössä hankintapäätöksen perusteet ilmenevät tarjousvertailusta.
- Hankintasopimusten täytäntöönpanon valvonta on osa Kuntalain 14.1 § mukaista sisäistä valvontaa, jonka järjestämisestä vastaa kunnanhallitus sisäisen valvonnan ohjeen avulla.